

ok. 700 tys. rękopisów muzycznych 25 tys. kompozytorów, które są przechowywane w bibliotekach i archiwach 32 krajów.

Poznańska konferencja zgromadziła przedstawicieli różnych dziedzin: historyków, bibliologów, muzykologów, a nawet dendrologów, którzy wypowiedzieli się na temat dziedzictwa pol klasztorne go na terenie Wielkopolski. Z punktu widzenia badań bibliologicznych spotkanie obfitowało w wiele in-

teresujących referatów, które z jednej strony stworzyły swoisty przewodnik po zbiorach rozproszonych w XIX i XX w., a z drugiej ukazały ogrom pracy, jaki ma przed sobą każdy badacz księgozbiorów historycznych, a w tym przypadku badacz bibliotek klasztorne go.

Bernardeta Iwańska-Cieślik

Katedra Informacji Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

W zabytkowym pałacu rodu Skórzewskich¹ w Lubostroniu odbyły się w dniach 22–23 kwietnia 2013 r. obrady ogólnopolskiej konferencji naukowej, której organizatorem była Katedra Informacji Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (dalej: KINiB UKW). Licznie zgromadzeni uczestnicy, w większości zajmujący się w swojej pracy badawczej sprawami historii ksiązek, bibliotek i prasy, poruszali zagadnienia z różnych epok i krajów, które jednak ściśle nawiązywały do ustalonego profilu konferencji.

W pierwszym dniu obrad zorganizowano dwa panele zatytułowane „Dzieje ksiązek i bibliotek” i „Z dziejów prasy”. Pierwszemu przewodniczył

**Ogólnopolska Konferencja Naukowa
„Z dziejów ksiązek i prasy. Przegląd
badań za lata 2010–2013”
(Lubostroń, 22–23 kwietnia 2013 r.)**

DOI: 10.12775/TSB.2013.035

dr hab. Ryszard Nowicki, prof. UKW (KINiB UKW), drugim kierowała dr Joanna Gomoliszek (KINiB UKW).

W części poświęconej sprawom historii ksiązek i bibliotek jako pierwszy głos zabrał dr Dariusz Spychała (KINiB UKW), który w swoim referacie przedstawił problemy związane z początkami życia monastycznego na terenie Galii i Italii w IV i na początku V w. Prelegent skoncentrował się przede wszystkim na ukazaniu roli ksiązek i bibliotek w funkcjonowaniu wspól-

¹ Zob. R. Nowicki, *Semper recte. Z dziejów rodu Skórzewskich*, Lubostroń 2007.

not zakonnych. W realizacji tego zadania szczególnie pomocne były mu reguły normujące życie w monasterach późnoantycznych. Z przedstawionych informacji można było wnioskować o dużej, także kulturalnej, roli fundacji klasztornych w okresie upadku struktur Cesarstwa Rzymskiego na Zachodzie.

Następnie wystąpiła mgr Aleksandra Siuciak (Muzeum Zamkowe – Malbork), która omówiła dzieje księgozbioru zamku malborskiego. Z referatu wynikało, że mimo politycznych, kulturalnych i religijnych przemian oraz dzięki wysiłkowi nie zawsze znanych ludzi i przypadkom zachowała się znacząca część księgozbioru zamkowego. Szczególną funkcję spełniła w tym dziele malborska parafia ewangelicko-augsburska. Największe straty wspomniana biblioteka poniosła w wyniku działań wojennych.

Kolejny referat wygłosiła dr Monika Olczak-Kardas (Instytut Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach). Był on poświęcony tematyce walki władz II Rzeczypospolitej z analfabetyzmem wsi polskiej. Jak dowodziła prelegentka, szczególną rolę w jego przezwyciężeniu odegrały konkursy dobrego czytania. Były one popularne dzięki przewidzianym za udział w nich nagrodom.

Dwa dalsze referaty dedykowane były tematyce kościelnej. Dr Tomasz

Stolarczyk (Biblioteka Główna Uniwersytetu Łódzkiego) w wystąpieniu pt. „Biblioteki dominikańskie w średniowiecznej Polsce i Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Aktualny stan badań i dalsze potrzeby” ukazał dynamiczny rozwój wspólnot zakonu dominikanów, rozwijającego się nie tylko w takich miastach, jak Wrocław, Kraków, Lublin, Poznań, Gdańsk, ale także na ziemiach litewskich i ruskich, np. w Wilnie, Lwowie i Kijowie. Fundacje dominikańskie powstały też w Sejnach, Gidlach, Sandomierzu, Płocku czy Kamieniu Pomorskim. W dziejach tego „intelektualnego zakonu” w Polsce dużą rolę odgrywało jego studium generalne znajdujące się w Krakowie. Prelegent przedstawił także rozwój badań nad historią zakonu dominikanów, zapoczątkowanych pracami Marcina Andrzeja Babraja, Jana Andrzeja Kłoczowskiego, Jana Andrzeja Spieża². Drugi z referatów poświęconych tematyce kościelnej wygłosiła dr Bernardeta Iwańska-Cieślik (KINiB UKW), która zainteresowała się księgozbiorem biblioteki seminaryjnej we Włocławku. Podstawą jej rozważań był katalog biblioteki z roku 1825. Z powodu obfitości informacji znajdujących się we wspomnianym spisie B. Iwańska-Cieślik ograniczyła się w swoim refera-

² Np. *Dominikanie: szkice z dziejów zakonu*, pod red. M. A. Babraja, Poznań 1986; *Dominikanie w środkowej Europie w XII–XV w.*, pod red. J. A. Kłoczowskiego, J. A. Spieża, Poznań 2002.

cie do obiektów pochodzących z XV i XVI w.

Jako kolejny głos zabrał kierownik KINiB UKW ks. prof. dr hab. Zdzisław Kropidłowski, który, kontynuując swoje prace na temat cechów gdańskich, wygłosił wykład zatytułowany „Księgi rękopiśmienne cechu introligatorów gdańskich (1595–1911)”. Prelegent podkreślił brak większych napięć o charakterze narodowym w obrębie omawianej wspólnoty rzemieślniczej, co prawdopodobnie spowodowane było zdecydowaną dominacją elementu niemieckiego w tym gronie. Autor interesująco zarysował obyczajowość życia cechowego w Gdańsku.

Tematem następnego wystąpienia, autorstwa prof. dra hab. Jerzego Koniecznego (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi) była „Kulturotwórcza działalność Adama Lwa Sołtana (karta z dziejów Waplewa)”. Autor podkreślił rolę ziemiaństwa polskiego w kultywowaniu tradycji polskiej i rozwoju życia kulturalnego pod zaborami.

Obrady pierwszego panelu zakończył referat dr Magdaleny Rządkiwskiej (Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego), która przedstawiła znaczenie „Słownika pracowników książki polskiej” w pracy historyka książki.

Drugi panel konferencyjny – poświęcony prasie – zainaugurowała swoim wystąpieniem dr Izabela Kra-

sińska (Instytut Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach). Prelegentka poddała analizie obecność problematyki wegetarianizmu na łamach gazety zatytułowanej „Jarskie Życie”. Z jej wystąpienia można wysnuć wniosek, że rosnąca popularność tego zjawiska związana była z propagowaniem zdrowego jedzenia, ochroną zwierząt oraz z rozpowszechnieniem się na ziemiach polskich ideałów zawartych w religiach wschodnich, takich jak buddyzm i hinduizm.

Jako kolejna wystąpiła prof. dr hab. Ewa Danowska (Instytut Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach), która omówiła zawartość polskiej, ale wychodzącej w stolicy Ukrainy, gazety zatytułowanej „Dziennik Kijowski”. W referacie wnikliwiej analizie poddany został zwłaszcza okres lat 1906–1918, który cechował się wieloma przemianami społeczno-politycznymi.

Problemem urzędowego traktowania książek i czasopism w II Rzeczpospolitej zajęła się z kolei prof. dr hab. Jolanta Dzieniakowska (Instytut Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach). Jej wystąpienie świadczy o tym, że zagadnienie to było widoczne w prawodawstwie ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Tym samym okresem,

lecz w kontekście prasy samorządowej, zainteresował się także dr Karol Makles (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach). Konkluzją jego wystąpienia było stwierdzenie, że tego typu wydawnictwa rozwijały się w międzywojennym dwudziestoleciu bardzo szybko. Regionalną prasę badał także dr Piotr Sławiński (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w *Tarnobrzegu*), który szczególną uwagę poświęcił tytułom wychodzącym w Sandomierzu.

Zdrowiem w XIX w. zajęła się dr Renata Bednarz-Grzybek (Instytut Psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Prelegentka podkreśliła znaczenie profilaktyki zdrowotnej jako bardzo ważnej sprawy przeciwdziałającej rozwojowi epidemii. Podobną tematyką, czyli higieną, zainteresowała się dr Monika Hajkowska (Instytut Psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie).

Na zakończenie drugiego panelu wystąpiła mgr Kamila Krajewska-Wójciak (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie), która przedstawiła referat zatytułowany „«Biuletyn» Komitetu 300-lecia Prasy Polskiej (1958–1962) – założenia, osiągnięcia, działalność.” Celem podjętej w początkowym okresie rządów Władysława Gomułki inicjatywy było uczczenie początków prasy polskiej.

Autorka ukazała zamiary władz w kontekście zbliżającej się rocznicy i zwróciła uwagę na uzależnienie ówczesnych inicjatyw wydawniczych od panujących warunków ideologicznych.

W pierwszym dniu obrad wygłoszono jeszcze cztery referaty w sesji plenarnej. Dwa pierwsze nawiązywały do panelu prasowego. Były to: wystąpienia: dra Adama Ruty (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie) „Czasopiśmiennictwo morskie w Polsce w latach 1945–1956 – rekonesans badawczy” oraz referat dr Iwony Filipowicz (Instytut Techniki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) „Analiza bibliometryczna polskich czasopism naukowych zarejestrowanych w bazach Journal Citation Reports: Science Edition za lata 2010–2011”. A. Ruta przedstawił odrodzenie po II wojnie światowej organizacji morskich i ich pism zajmujących się propagowaniem tematyki marynistycznej. Zdaniem autora, pisma te znalazły swoje miejsce w zmienionej rzeczywistości ideologicznej pod rządami partii komunistycznej. I. Filipowicz z kolei sformułowała tezę, że zawarte w bazach Journal Citation Reports informacje są bardzo ważne dla zarządzania zbiorami periodyków naukowych i pomagają w wyborze wartościowych tytułów dla bibliotek. Podkreśliła także, że w bazach zebrano i zestawiono

liczbę cytowań czasopism reprezentujących prawie wszystkie dziedziny nauk ścisłych i społecznych. Informacje dotyczące cytowań pochodzą w tym wypadku z ponad 7600 tytułów wydawanych przez ponad 3300 wydawców na całym świecie i odnoszą się do 220 dyscyplin naukowych.

Kolejne dwa wystąpienia – mgr Agaty Larczyńskiej (Polska Akademia Nauk, Biblioteka Główna Uniwersytetu Gdańskiego) i dra Piotra Lechowskiego (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Jagiellońskiego) – tematycznie wiązały się z historią książki i bibliotek. A. Larczyńska zajęła się traktatami koncyliarystycznymi z epoki rywalizacji papieży ze zwolennikami tezy o wyższości soboru nad biskupem Rzymu, znajdującymi się w Bibliotece Gdańskiej PAN, P. Lechowski zaś przybliżył dzieje Biblioteki Jagiellońskiej w latach 1775–1918, czyli przede wszystkim pod rządami austriackimi.

W drugim dniu obrad wygłoszono sześć referatów. Jako pierwsza głos zabrała dr Elżbieta Pokorzyńska (KINiB UKW). Tematem jej wystąpienia była „Metoda sygnowania opraw przez introligatorów polskich w XIX–XX wieku na tle tendencji zagranicznych”. Autorce udało się zainteresować słuchaczy tym tak trudnym dla laika zagadnieniem. Równie ciekawy był referat mgr Bogusławy Kuć (Katedra

Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego) pt. „Łacińskojęzyczne publikacje naukowe w latach 1918–1939”. Przedstawiła ona ostatnią w Polsce epokę, gdy ukazywały się, nie tylko na wydziałach filologii klasycznej, publikacje w języku łacińskim.

Następnie dr Grzegorz Nieć (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie) wygłosił referat zatytułowany „Problematyka księgarska we współczesnych badaniach bibliologicznych”. Autor zauważył, że w obecnej rzeczywistości trudno ogarnąć całe bogactwo ruchu księgarskiego.

Bardzo specjalistyczny referat wygłosiła natomiast dr Beata Przewoźnik (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach), która omówiła dzieje książki o tematyce górskiej w latach 2010–2012. Można się zgodzić ze zdaniem autorki, że publikacje te trafiają tylko do określonego grona czytelników.

Kolejny referat przedstawiły wspólnie dr Sylwia Bielawska (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałbrzychu) i dr Małgorzata Całka (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Kaliszu). Jego tematem był „Ruch wydawniczy Kalisza i Wałbrzycha w latach 2010–2012. Stan, potrzeby i możli-

wości badań”. Koncepcja tego referatu wywołała wśród zebranych dyskusję.

Ostatni referat pt. „Promocja Bydgoszczy i regionu. Wybrane działania Biblioteki Głównej UKW w Bydgoszczy (2009–2012)” zaprezentował dr Kazimierz Adamczyk (Biblioteka Główna Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy).

W czasie dwudniowych obrad ogłoszono łącznie 26 referatów. Na konferencji byli obecni przedstawiciele licznych ośrodków akademickich: Bydgoszczy, Kielc, Łodzi, Tarnobrzegu,

Warszawy, Krakowa, Gdańska, Katowic, Wałbrzycha, Kalisza oraz muzeum w Malborku. Należy podkreślić, że na obrady przybyli wszyscy zaproszeni prelegenci. Nic więc dziwnego, że w pałacowych komnatach panowała odpowiednia dla naukowego sympozjum atmosfera.

Dariusz Spychała

Katedra Informatyki Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

